

Desempallegar-se

1974/1/170

Amb la irresistible tendència actual a recórrer a mots d'altres llengües, i no pas, certament, únicament del castellà, que tan sovint i tan innecessàriament trobem en textos catalans, l'elecció deliberada de les formes més genuïnes i característiques de la pròpia llengua, que també podem observar en alguns autors, no pot ésser sinó lloable. Cal encara, però, que aquestes formes tan genuïnes siguin usades amb el sentit que realment tenen, que habitualment i normativament hom els reconeix, i amb el tractament gramatical i sintàctic adequat, que no ha d'ésser forçat ni violat. Altrament, el recurs deixa d'ésser lloable i vàlid i esdevé tan nociu com l'ús d'estrangerismes inadmissibles.

Una d'aquestes formes que podem considerar molt genuïnes i característiques del català, pel seu ús popular i per la seva condició de forma exclusiva de la nostra llengua, és el verb desempallegar-se. Significa, segons el Fabra, «alliberar-se d'alguna cosa o persona que ens impedeix d'obrar, ens cohibeix, constitueix una nosa, una molèstia», significat que correspon, efectivament, al seu ús habitual, tant en la llengua col·loquial com en la literària o escrita. Hom se sentiria tot naturalment inclinat a suposar aquest verb derivat de palla, amb una formació paral·lela a la d'un verb com desempolsegat, derivat de pols, però aquesta etimologia, que ja havia estat proposada, és rebutjada, sembla, per Coromines, el qual, sens dubte, ens l'aclearirà en un dels propers volums del seu Diccionari.

El sentit del verb, però, no presenta cap dubte. I finalment acabem de llegir, en una nota crítica sobre cinema, que tal actor «desempallega» un determinat personatge d'una pel·lícula. I ens preguntem: quin sentit s'atribueix, en aquest text, al verb desempallegar? Pel context, deduint, si no ens errem, que aquest significat és «interpretar amb desimboitura». Però desempallegar-se, encara que expressi una acció que suposa sovint aquesta qualitat, la desimboitura, no ha tingut mai aquesta significació, la qual no expressaríem millor que amb la perfrasi que ja hem indicat. D'altra banda, cal tenir en compte que desempallegar-se és un verb necessàriament pronominal i que demana un complement d'objecte introduït per la preposició de: S'ha desempallegat de la seva companyia. Hom, doncs, no pot «desempallegar» res de ni ningú: pot, únicament, desempallegar-se d'algú o d'alguna cosa, és a dir, alliberar-se'n, desfer-se'n, desprendre-se'n.